॥ ಅಥ ಶ್ರೀ ಸಾಯಿ ಸಚ್ಚರಿತೆ ॥

ಅಧ್ಯಾಯ ಐವತ್ತು

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ॥
ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ಕುಲದೇವತಾಯೈ ನಮಃ ॥
ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ಸದ್ಗುರು ಸಾಯಿನಾಥಾಯ ನಮಃ ॥

ಜನ್ಮದಾತರು ತಾಯಿ ತಂದೆ । ಅವರ ಉಪಕಾರಕ್ಕೆಲ್ಲಿ ಎಣೆ ಇದೆ ।
ನಾನವರುದರದಿ ಹುಳುವಾಗಿ ಹುಟ್ಟದೇ । ಮಾನವ ದೇಹವನಿತ್ತರವರೆನಗೆ ॥ 1

ಮಾತೆಯ ಉದರಕ್ಕೆ ಶೂಲಾಗಲಿಲ್ಲ । ಕುರುಡ ಕುಂಟ ಒಕ್ಕಣ್ಣನಾಗಲಿಲ್ಲ ।
ಕಿವುಡ ಮೂಕನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಲಿಲ್ಲ । ಹುಟ್ಟಿದೆ ಪೂರ್ಣ ಸುಪಿಂಡವಾಗಿ ॥ 2

ದೇವರು ವಂದಿಸುವರಾರ ಚರಣ । ಅಂಥ ಆ ಉತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣ।
ಈಶ್ವರ ಕೃಪೆಯಿಂದಲ್ಲಿ ಅವತೀರ್ಣ। ಆದ ನಾನೇ ಸುದೈವಿ ॥ 3

ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂನತರದ ಮಾತಾಪಿತರು । ಕೋಟಿ ಗಟ್ಟಲೆ ಜನ್ಮ ತಳೆದರೂ
ಈ ಜನ್ಮಮರಣವ ತಪ್ಪಿಸುವವರು । ಅಂಥವರು ಸಿಗುವದು ಅಪರೂಪ ॥ 4

ಜನ್ಮದಾತನು ಪಿತ । ಎರಡನೆಯವ ಮೌಂಜೀ ಬಂಧನ ಕರ್ತ ।
ಮೂವನೆಯವ ಅನ್ನವನಿತ್ತು ರಕ್ಷಿಸುವಾತ । ನಾಲ್ಕನೆಯವ ಭವಭೀತಿಗಳ ಬಿಡಿಸುವವ ॥ 5

ಜಗದಲಿವರೆಲ್ಲ ಸರಿಸಮಾನರು । ಕೃಪಾಳು ಸದ್ಗುರುನ ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರು ।
ನಿಜವಾದ ಜನಕನಾಗಲಾರರು । ಇದರ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಯನಾಲಿಸಬೇಕು ॥ 6

ಜನನೀ ಗರ್ಭದಲಿ ನೀಕ್ಷೇಪಿಸಲು ವೀರ್ಯವನು । ಯೋನಿದ್ವಾರದಿಂದ ಜನ್ಮದಾತನು ।
ಇವನು ಕೇವಲ ಲೌಕಿಕ ಪಿತನು । ಸದ್ಗುರುವು ಅಲೌಕಿಕ ಜನಕನು ॥ 7

ವ್ಯಯಿಸದೆ ವೀರ್ಯವನೊಂದಿನಿತು । ನೀಚಯೋನಿದ್ವಾರದ ಹೊರತು ।
ನಿಜಪುತ್ರನಿಗೆ ಜನ್ಮವಿತ್ತು । ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹವ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವನು ॥ 8

ಆ ಜನ್ಮಮರಣ ನಿವರ್ತಕನಿಗೆ ನಮನ । ಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಾಶನವ ಕರುಣಾಘನ ।
ವೇದಗುಹ್ಯ ಸಚ್ಚಿತ್ಪ್ರಕಾಶಕನವ । ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕನಾದ ಗುರುವರ್ಯನ ಚರಣಗಳಿಗೆ ॥9

ನಮೋ ಸಂಸಾರತಮ ದಿನಕರಾ । ಆತ್ಮಾನುಭವ ಸಂತಶೇಖರಾ ।
ಭಕ್ತಚಿತ್ತ ಚಕೋರಾ ಚಂದ್ರಾ । ಕಲ್ಪತರುವರಾ ಗುರುವರ್ಯಾ ॥ 10

ಅಗಾಧ ಗುರುರಾಯನ ಮಹಿಮಾನ । ವರ್ಣಿಸಲು ತೊಲಗುವದು ವಚನದಭಿಮಾನ ।
ಇರುವದೊಳ್ಳೆಯದು ಮೂಕರ ಸಮಾನ । ಗುರುಚರಣದಲಿ ನತಮಸ್ತಕನಾಗಿ ॥ 11

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ । ಇರದಿದ್ದಲ್ಲಿ ತಪಃ ಸಂಪನ್ನ ।
ಅಂಥವರಿಗಾಗುತಿರಲಿಲ್ಲ ಸಂತದರ್ಶನ । ತ್ರಿತಾಪನಿರಸನಕಾರಕ ॥ 12

ಪರಮಾರ್ಥ ಮೋಕ್ಷ ಅಥವಾ ನಿಜಹಿತ । ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದವರು ಸತ್ಸಂಗತಿ ।
ಅವರಾಗಬೇಕು ಸಂತರಿಗೆ ಅಂಕಿತ । ಬಳಿಕವನಿಗೇನೂ ಕೊರತೆಯಿರದು ॥ 13

ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ ಸತ್ಸಂಗತಿ । ಎಷ್ಟು ವರ್ಣಿಸಬೇಕದರ ಮಹತಿ ।
ಅವರಲ್ಲಿರುವದು ವಿವೇಕ ವಿರಕ್ತಿ । ಪರಮಶಾಂತಿ ಸದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ॥ 14

ಸಾಯಿ ಕೇವಲ ಚೈತನ್ಯ ಮೂರ್ತಿ । ಅವ್ಯಕ್ತವೇ ಆಗಿದೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ।
ಏನವರ ನಿರ್ವಿಷಯ ಸ್ಥಿತಿ । ಯಾರದನು ಬಣ್ಣಿಸಬಲ್ಲರು ॥ 15

ಭಕ್ತ ಭಾವಾರ್ಥಿ ಪ್ರೇಮಳ ಶ್ರೋತೃಗಳು । ಅಂಥವರಿಗವನೇ ದಯಾಳು ।
ಪ್ರೇಮದಿಂದ ನಿಜ ಚರಿತವ ಹೇಳಲು । ಕೇವಲ ಅವನದೇ ಮಂದಿರವದು ॥ 16

ಯಾರ ಕರ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗಲು ಶಿರದಿ । ಅಹಂಭಾವದ್ದಾಗುವದು ಹುಡಿ ।
ತುಂಬಿಹೋಗುವ ಸೋಹಂಭಾವದಿ । ಆನಂದ ನಿರ್ಭರವೆಲ್ಲ ದೃಶ್ಯಜಾತ ॥ 17

ಪಾಮರ ನನಗೆಲ್ಲಿಯ ಶಕ್ತಿ । ಬಣ್ಣಿಸಲು ಅವನ ಕೀರ್ತಿ ।
ಅವನದವನೇ ಇರಿಸಿ ಭಕ್ತರಲಿ ಪ್ರೀತಿ । ಈ ಪುಸ್ತಕವ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುತಿರುವ ॥ 18

ಆ ಸಾಯಿ ಚರಣದಿ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮನ । ಶ್ರೋತೃಗಣಕ್ಕೂ ಅಭಿವಂದನ ।
ಸಾಧು ಸಂತ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ನಮನ । ಪ್ರೇಮಾಲಿಂಗನವೆಲ್ಲರಿಗೆ ॥ 19

ಸಹಜ ಲೀಲೆಯಲಿ ವಾರ್ತೆ ಹೇಳುವದು । ಅದರಂತರಂಗದಲಿ ನೀತಿ ತುಂಬಿಹುದು ।
ನಿತ್ಯ ಶಾಂತಿಯೇ ಅವರ ಒಡವೆಯಾಗಿಹುದು । ಮಹಾನುಭಾವರು ನಿತ್ಯ ನೆನೆವರವರ ॥ 20

ಸೂರ್ಯನೂ ಸರಿಯಲ್ಲವರ ಉಪಮೆಗೆ । ಅಸ್ತವಾಗುವದು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ।
ಕ್ಷಯಿಸುವ ಚಂದ್ರನ ಉಪಮೆ ಸರಿಯಾಗದವರಿಗೆ । ಸದೈವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಾಯಿಯವ ॥ 21

ಹೇಮಾಡ ವಿನೀತನವರಡಿಗಳಲಿ । ಪ್ರೇಮದಿಂದೀ ವಿನಂತಿ ಶ್ರೋತೃಗಳಲಿ ।
ಶ್ರದ್ಧಾಯುಕ್ತರಾಗೀ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿ । ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ॥ 22

ಭೂಮಿಯನು ಹರಗಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ । ಅದರಲಿ ಬೀಜವ ಬಿತ್ತಲಾಗಿ ।
ನೀವು ಕೃಪಾಘನವ ವರ್ಷಿಸದಿರಲಾಗಿ । ಬೆಳೆ ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವದು ॥ 23

ಸಂತರ ಕಥೆ ಬೀಳಲು ಕಿವಿಗೆ । ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳವೆಲ್ಲಿ ಪಾತಕಗಳಿಗೆ ।
ಕಥಾಶ್ರವಣದಿಂದ ಪುಣ್ಯವೇ ಜನಿಸುವಾಗ್ಯೆ । ಈ ಪುಣ್ಯ ಕಾಲದ ಲಾಭ ಪಡೆಯಿರಿ ॥ 24

ಸಲೋಕಾದಿ ನಾಲ್ಕೂ ಮುಕ್ತಿ । ಬೇಕಿಲ್ಲ ನಮಗದರಲಿಲ್ಲ ಆಸಕ್ತಿ ।
ದೊರಕಲೆಮಗೆ ಸಾಯಿಯ ಸ್ಥಿರ ಭಕ್ತಿ । ಪರಮಪ್ರಾಪ್ತಿ ಅದೇ ನಮಗೆ ॥ 25

ನಾವೆಷ್ಟೂ ಆಗಿರದಾಗ ಬದ್ಧ । ನಮಗೇನು ಆ ಮುಕ್ತಿಯ ಸಂಬಂಧ ।
ಆಗಲಿ ಸಂತ ಭಕ್ತಿಯ ಉದ್ಬೋಧ । ಅದರಿಂದಲೇ ಶುದ್ಧವಾಗುವದಂತರ ॥ 26

ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ನಾನೀನೆಂಬ ಸಂಗತಿ । ಯಾವದು ಇಂಥ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿ ।
ನಮಗೆ ಬೇಕು ಆ ಅಭೇಧ ಭಕ್ತಿ । ಇದನೇ ಸಾಯಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬೇಡವುದು ॥ 27

ಇನ್ನೀ ವಿನಂತಿ ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ । ಗ್ರಂಥವನೋದಲು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಕೈಗೆ ।
ವಾಚ್ಯವಾಚನವಾಚಕ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಳಗೆ । ಏಕಾತ್ಮ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾಣಬೇಕು ॥ 28

ಹೇಮಾಡಪಂತನ ಮರೆತುಬಿಡುವದು । ಈ ಸಚ್ಚರಿತೆಯ ಕರ್ತೃ ಅವನಲ್ಲವೆಂದು ।
ಕೇವಲ ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರನಾಗಿರುವದು । ಭಕ್ತರ ನಿಜ ಹಿತಾರ್ಥಕ್ಕಾಗಿ ॥ 29

ದೈವದಿಂದ ಲಭಿಸಿದ ಮುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಂಪಿಯ ಬಿಟ್ಟಾಗ್ಯೆ । ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದವ ಮುತ್ತು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಹಾಗೆ ।
ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಅಶ್ವತ್ಥೋತ್ಪತ್ತಿಯಾಗೆ । ಅದಕೆ ಸ್ವಕಲ್ಯಾಣದತ್ತಉದಾಸೀನರಾಗಬಾರದು ॥30

ಇಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾತ್ರಗಳನ್ನು ಶಬ್ದೈಸಿದರೆ । ಸಾಯಿಯಂಥವರಿಲ್ಲ ಯಾರೂ ಬೇರೆ ।
ಶ್ರಾವ್ಯ ಶ್ರವಣ ಶ್ರೋತೃವೆಲ್ಲ ಅವನೇ ಆಗಿರೆ । ಈ ಏಕಾತ್ಮತೆಯ ಭಂಗವಾಗಿಸಬಾರದು ॥ 31

ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಲ್ಲ ವಾಚನ । ಶ್ರವಣದತ್ತಿಲ್ಲ ಕರ್ಣ ।
ಅದರಿಂದ ವೃತ್ತಿಯಲಿಲ್ಲ ಏಕತಾನ । ಅಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುವರಾರು ಶಬ್ದಾರ್ಥವ ॥ 32

ಶ್ರವಣದಲಿರಲಿ ನಿರಭಿಮಾನತೆ । ಮನದಲೆಣಿಸಬೇಕು ಶ್ರೋತೃಗಳೂ ಸಾಯಿಯೇ ಎನುತೇ ।
ಅಂದರೇನೆ ಆ ಶ್ರವಣದ ಸಾರ್ಥಕತೆ । ಅಖಂಡ ಅದ್ವೈತತೆಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕಲ್ಲಿ ॥33

ಹಾಗಾದರೇ ಎಲ್ಲ ಇಂದ್ರಿಯ ವೃತ್ತಿಗಳು । ಖಚಿತವಾಗಿ ಸಾಯಿ ರೂಪವಾಗಲು ।
ಜಲದಲಿ ಜಲತರಂಗದೊಲು । ವೃತ್ತಿಗಳು ಸಮರಸವಾಗುವವು ॥ 34

ಹಾಗಾದಾಗಲೇ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಬೋಧ । ವಿನೋದ ಬಯಸುವವರಿಗೆ ವಿನೋದಾನಂದ ।
ಕವಿತಾಕೋವಿದರಿಗೆ ಪದ ಪ್ರಬಂಧ । ಈ ಗ್ರಂಥದಲಾನಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ॥ 35

ಈ ಸಚ್ಚರಿತದ ಹಿಂದಿನಧ್ಯಾಯದಲಿ । ಅಧ್ಯಾಯ ನಲತ್ತೊಂಬತ್ತರಲಿ ।
ತಮ್ಮ ಒಬ್ಬ ನಿಜ ಭಕ್ತನಲ್ಲಿ । ಸಮರ್ಥರು ಮಾಡಿದರು ಉಪದೇಶ ॥ 36

ಬಾಬಾರ ಹತ್ತಿರ ಇರುವಾಗ ಆ ಭಕ್ತನು । ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವನು ।
ಆರಂಭದಿಂದದರ ಆವರ್ತನವನು । ಆ ಸಮಯಕೆ ಮಾಡುತಿದ್ದ ॥ 37

ಇತ್ತ ಚರಣಸೇವೆ ನಡೆದಿರಬೇಕು । ಅತ್ತ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾಠವೆನುತಿರಬೇಕು ।
ಮೂವತ್ಮೂರನೆಯ ನುಡಿ ಮುಗಿದಾಗ । ಮೂವತ್ನಾಲ್ಕನೆಯದನನತೊಡಗಿದ ॥ 38

ನಿಶ್ಚಲ ಮನದಿಂದ ಲಯದೊಳಗೆ । ಎನುತಿದ್ದನು ತನ್ನ ಮನದೊಳಗೆ ।
ಆದರೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ ಜನದೊಳಗೆ । ಎಲ್ಲಿಯದೇನಿರುವರು ॥ 39

ಮೂವತ್ನಾಲ್ಕನೆಯದೆನ ತೊಡಗಲು । ಬಂತು ಸಾಯಿನಾಥರ ಮನದೊಳು ।
ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸನ್ಮಾರ್ಗ ತೋರಲು । ಅನುಗ್ರಹವನೀಯ ಬೇಕವನಿಗೆ ॥ 40

ನಾನಾ ಎಂದು ಹೆಸರು ಆ ಭಕ್ತನಿಗೆ । ಆಗ ಬಾಬಾ ಎಂದರು ಅವನಿಗೆ ।
"ನಾನಾ ಏನೆನ್ನುತಿರುವಿ ಮನಸಿನೊಳಗೆ । ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮುಖದಿಂದೇಕೆನಲೊಲ್ಲೆ ॥ 41

ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ನಾ ನೋಡುತ್ತಿರುವೆ । ಬಾಯೊಳಗೊಳಗೇ ಏನೋ ಅನ್ನುತ್ತಿರುವೆ ।
ಆದರೆ ಸ್ಪಷ್ಟ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಮಾಡದಿರುವೆ । ಅಂಥ ಗುಹ್ಯವಾದದೇನಿರುವದು" ॥ 42

ಆಗ ನಾನಾ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿದ್ದು । ಗೀತಾ ಪಾಠವನಾನೆನುತಿದ್ದು ।
ಉಳಿದವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗಬಾರದು । ಎಂದು ಬಾಯಲ್ಲಿಯೇ ಅನ್ನುತಿರುವೆ ॥ 43

ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು ಬೇರೆಯವರ ಮಾತು । ನನಗಾದರೂ ಹೇಳು ಇಷ್ಟು ।
ನಿನ್ನದು ನಿನಗಾದರೂ ಅದು ತಿಳಿದಿರುವದೆಷ್ಟು । ಸರಿಯಾಗಿ ಎಂಬುದನು ನೋಡೋಣ ಎಂದರು ಶ್ರೀ ॥ 44

ಬಳಿಕ "ತದ್ವಧ್ಧಿಪ್ರಣಿಪಾತೇನ" । ಉಚ್ಚ ಸ್ವರದಲೆಂದು ಈ ಶ್ಲೋಕವನ ।
ತೋರಿದ ಮಾಡಿ ನಮಸ್ಕಾರವನ । ಕೇಳಿ ಬಾಬಾರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು ॥ 45

ಮುಂದೆ ಈ ಶ್ಲೋಕದ ಅರ್ಥ ಕೇಳಲು । ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ ಅರ್ಥದೊಲು ।
ಯಥಾಸಾಂಗವಾಗಿ ನಾನಾ ಹೇಳಲು । ಬಾಬಾ ಆಗಲೆಂದು ತಲೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿದರು ॥ 46

ಮತ್ತೆ ನಾನಾಗೆ ಕೇಳಿದರು ಪ್ರಶ್ನೆ । 'ಉಪದೇಕ್ಷಂತಿ ತೇ ಜ್ಞಾನಂ' ।
ನಾನಾ ಇದಿರುವದು ತೃತೀಯ ಚರಣ । ಇದರ ಮನನ ಮಾಡಬೇಕು ॥ 47

ಅದರೊಳಗಿನ ತೇ ಅಕ್ಷರದ ಹಿಂದೆ । 'ಅ'ಕಾರಾರ್ಥೀ ಅವಗ್ರಹವಿದೆ ।
ಅದರಿಂದ ಅಜ್ಞಾನಪದವಾಗುವದೇ । ತಿರುವು ಮುರುವಾಗಿ ನೋಡಯ್ಯಾ ॥ 48

ಶಂಕರಾನಂದ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ । ಆನಂದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಧರ ।
ಮಧುಸೂದನಾದಿ ಭಾಷ್ಯಕಾರ । ಜ್ಞಾನಪರವಾಗಿ ಮಾಡುವರಾವ ಅರ್ಥ ॥ 49

ಅದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವಿರುವದೆಂದು । ನನಗೂ ಅದು ತಿಳಿದಿರುವದು ।
ಆದರೆ ಅವಗ್ರಹದಿಂದುಂಟಾಗುವ ಮೋಜಿನದು । ತಿಳಿದೂ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಸವಿಯದೇ ಬಿಡುವದೇಕೆ ॥ 50

ಸಾಯಿ ಕೃಪಾಘನನು ಹೀಗೆಂದು । ಭಕ್ತ ಚಕೋರ ಚಾತಕಗಳಿಗೆಂದು ।
ಬೋಧಾಮೃತ ಕಣ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದು । ಅದರ ನಿರೂಪಣೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಆಗಿದೆ ॥ 51

ಆದರೂ ಈ ಸಾಯಿ ಲೀಲೆಯ ವಾಚಕರಿಗೆ । ಕೌತುಕವೆನಿಸಲಿಲ್ಲಿದರದು ಎಲ್ಲರಿಗೆ ।
ಅವರು ಸಾಶಂಕವಾಗಿ ಉಳಿದರೆಂದಾಗ್ಯೆ । ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿಯಿದು ॥ 52

ಇರಲಿವರ ಸಮಾಧಾನಕ್ಕೆಂದು । ಮಾಡುವೆ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಯತ್ನವನಿನ್ನೊಂದು ।
ಅವರ 'ಅಜ್ಞಾನ' ಸಮರ್ಥನೆಗೆಂದು । ಅದು ಸಪ್ರಮಾಣವಾದೀತು ॥ 53

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಜ್ಞಾನ ಬಾಬಾರಿಗೆಲ್ಲಿಯದು । ಕೆಲವರಿಗೆ ಹೀಗೂ ಅನಿಸಬಹುದು ।
ಸಂತರಿಗೆ ತಿಳಿಯದಂತಾವುದೂ ಇರದು । ಶಂಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಬೇರೆಯೇ ॥ 54

'ಏಕೇನ ಜ್ಞಾತೇನ ಸರ್ವಹಿ' । ವಿಜ್ಞಾತಂ ಭವತಿ ಇದು ಪ್ರಮಾಣ ।
ಯಾರು ಒಪ್ಪರು ಈ ಶ್ರುತಿ ವಚನ । ಆ ಅಪರೋಕ್ಷ ಜ್ಞಾನವಿತ್ತು ಸಾಯಿಗೆ ॥ 55

ಕರತಲದಲಿದ್ದ ನೆಲ್ಲಿಯ ಹಾಗೆ । ಈ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿಶ್ವವೇ ಇರುವಾಗ ಹಾಗೆ ।
ಏನು ಗೊತ್ತಿರದು ಆ ಸಂತರಿಗೆ । ಸೂರ್ಯನಿಗೂ ಪ್ರಕಾಶ ಯಾರಿಂದ ॥ 56

ಯಾರಿಗೆ ಇದ್ದೆಲ್ಲ ಒಂದೆಂಬ ಜ್ಞಾನ । ಅವರಲ್ಲೆಲ್ಲುಳಿಯುವದು ಅಜ್ಞಾನ ।
ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಅವರಿಗೆ ಜ್ಞಾನ । ಸಂಸ್ಕೃತದ್ದೇನು ಮಹಾ ಅವರಿಗೆ ॥ 57

ಯಾರೋ ಈ ಲೀಲೆಯ ವಾಚಕ । ಎನುವರು "ನಾನಾ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ।
ಅವನ ಸ್ವಕಪೋಲ ಕಲ್ಪಿತ ಅಪ್ರಯೋಜಕ । ಅಜ್ಞಾನ ವ್ಯಂಜಕ ಅವಗ್ರಹ ॥ 58

ಅವನೇ ಈ ಸುಳ್ಳು ಕಥೆ ಎಬ್ಬಿಸಿದ । ಅವಗ್ರಹಾನ್ವಿತ ಅಜ್ಞಾನದ ।
ಸುಮ್ಮನೇ ಹುಟ್ಟಿಸಿ ವಾದ ವಿವಾದ । ನಿಜ ಜ್ಞಾನವ ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ॥ 59

ಇಲ್ಲ ಅವಗ್ರಹವನಲ್ಲಿ ತರುತ । ಜ್ಞಾನವೆಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಞಾನವೆನ್ನುತ ।
ಹೀಗೇನಾದರೊಂದು ವಿಪರೀತ । ಗೀತೆಯ ಅರ್ಥವ ಹಚ್ಚುತಿಹರು" ॥ 60

ಆದರೆ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯ ನೋಡಲು । ಸೂಕ್ಷ್ಮ ರೀತಿಯಲಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಲು ।
ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದೊಳು । ಕಥೆಯಲಸಂಬಂಧ್ಧವೇನೂ ಕಾಣದು ॥ 61

ಯಾರದೇನೇ ಕಲ್ಪನೆಯಿರಲಿ । ನಾನಾ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕನೇನೇ ಆಗಿರಲಿ ।
ಅದು ವೃಥಾವಾಲ್ಗನೆ ಎನ್ನದಿರಲಿ । ಅವನು ಹೇಳಿದ ಕಥೆಯನು ॥ 62

ಬಿಟ್ಟು ನಾನಾನ ದ್ವೇಷವನು । ವಿಕಾರ ವಶರಾಗದಿರಲಿ ವಾಚಕರಿನ್ನು ।
ದೂರ ಮಾಡಲು ದೃಷ್ಟಿಯ ದೋಷವನು । ಎಲ್ಲವೂ ನಿರ್ದೋಷ ಕಾಣುವದು ॥ 63

ಉತ್ತಮೋತ್ತಮ ಸಾಯಿ ಲೀಲೆಯನು । ಮೂವತ್ತೊಂಭತ್ತನೇಯ ಅಧ್ಯಾಯವನು ।
ಅಲ್ಲಿಯೇ ಬಿಟ್ಟು ಓದಲು ಅದನು । ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗದದು ॥ 64

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲಿ ಕೃಷ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ । ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞವೆಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲಿ ।
ಮೂವತ್ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ । ಅಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರವಚನವಿದೆ ॥ 65

"ತದ್ವಿದ್ಧಿ ಪ್ರಣಿಪಾತೇನ । ಪರಿಪಶ್ನೇನ ಸೇವಯಾ ।
ಉಪದೇಕ್ಷಂತಿ ತೇ ಜ್ಞಾನಂ । ಜ್ಞಾನಿನಸ್ತತ್ತ್ವ ದರ್ಶಿನಃ" ॥ 66

ಗೀತೆಯ ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕವಿದು । ಇದರ ಮೂರನೆಯ ಚರಣ ನೋಡುವದು ।
ಜ್ಞಾನಪದದ ಮೊದಲು ಅವಗ್ರಹ ಒಂದು । ಅಜ್ಞಾನ ನಿದರ್ಶಕವಾಗುವದು ॥ 67

ಮನಸಿಗೆ ತಾರದಿರೆ ಈ ಅವಗ್ರಹ । ಜ್ಞಾನ ಪದವೇ ಬರುವದು ನಿಃಸಂದೇಹ ।
ಆದರ ವಿರುದ್ಧವಿರದಾದರೂ ದುರಾಗ್ರಹ । ಆ ಅರ್ಥವು ಸಂಗ್ರಾಹ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ॥ 68

'ಜ್ಞಾನಾತ್ ಏವತು ಕೈವಲ್ಯಂ' ಎಂಬುದು । ಶೃತಿ ವಚನವೆಲ್ಲರಿಗೂ ಮಾನ್ಯವಿರುವದು ।
ಜ್ಞಾನವೇ ತತ್ವಜ್ಞನ ಉಪದೇಶ್ಯವಿದ್ದು । ಆದಕೇ ಬಂಧನ ಅನವಶ್ಯಕ ॥ 69

ಅಹಮಾತ್ಮಾ ಸಾಕ್ಷೀ ನಿರ್ಮಲ । ಶುದ್ಧ ಬುದ್ಧ ಮುಕ್ತ ಕೇವಲ ।
ಪ್ರತ್ಯಗ್ಭೂತ ಚೈತನ್ಯ ಸೋಜ್ವಲ । ಅದ್ವಯಾನಂದ ನಿಶ್ಚಯದಲಿ ॥ 70

ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನ ನಾನಲ್ಲ । ಅಜ್ಞಾನದ ಕಾರ್ಯವೂ ನಾನಲ್ಲ ।
"'ಅಯಮಾತ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮ' ನಾನಿದ್ದು । 'ಪ್ರಜ್ಞಾನಮಾನಂದ' ನಿಧಾನ ನಾನು ॥ 71

ನಿತ್ಯ ಸ್ಫುರಣವು 'ಅಹಂಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ' ಎಂದು । ಇದೇ ಶುದ್ಧ ವಿದ್ಯೆ ಎಂಬುದು ।
ನಾ ಪಾಪಿ ಅಭಾಗೀ ದೈವಹೀನನೆಂಬದು । ಈ ವೃತ್ತಿಯೇ ಅವಿದ್ಯೆಯ ಮೂಲವು ॥ 72

ಇವು ಮಾಯೆಯ ಪುರಾತನ ಶಕ್ತಿ । ಒಂದರಿಂದಾಗಿ ಬಂಧ ಸ್ಥಿತಿ ।
ಇನ್ನೊಂದರಿಂದ ಬಂಧ ನಿರ್ಮುಕ್ತಿ । ಈ ಜೀವಕೆ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ॥ 73

ನಾಮರೂಪಗಳದೆಲ್ಲ ಭ್ರಮೆ । ಇದೆಲ್ಲವಿದೆ ಮಾಯೆಯ ಸಂಭ್ರಮ ।
ಅನಿರ್ವಚನೀಯ ಮಾಯೆ ಪರಮ । ಬಲು ದುರ್ಗಮ ದಾಟಲು ॥ 74

ಯಾವಯಾವುದು ಕಲ್ಪನೆಯ ಸ್ಫುರಣ । ಅದೆಲ್ಲ ಮಾಯೆಯ ನಿವಾಸಸ್ಥಾನ ।
ಬದ್ಧಮುಕ್ತವೆಂಬ ಸ್ಥಿತಿಯ ಜನನ । ಕಲ್ಪನೆಯೊಳಗಿಂದಲೇ ನಿಶ್ಚಿತ ॥ 75

'ಜ್ಞಾನಾತ್ ಏವತು ಕೈವಲ್ಯಂ' ಎಂಬುದು । ಶ್ರುತಿ ಪ್ರಮೇಯವಿದು ಅಬಾಧಿತವಿರುವದು ।
ಆದರೆ ಪಾಪಕರ್ಮ ಕ್ಷಯಸದಿರದು । ಅದುವರೆಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗಲಾರದು ॥76

ಶುದ್ಧ ಜ್ಞಾನ ನೆಲೆಸಿದೆ ಯಾರಲ್ಲಿ । ಅವರು ಸಂಕಲ್ಪದಿಂದದನು ತ್ಯಜಿಸಿದಲ್ಲಿ ।
ವಿಕಾರಕ್ಕೇ ಸ್ಥಾನವಿರದಿದ್ದಲ್ಲಿ । ಮಾಯೆಯ ಬಂಧನವೆಲ್ಲಿಯದವರಿಗೆ ॥ 77

ಶುಕನಂಥ ಪರಮಜ್ಞಾನಿಗೆ । ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಾಯಿತು ಹಾನಿ ಅವನಿಗೆ ।
ಅಜ್ಞಾನ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು ವಿಕಲ್ಪದಿಂದಾಗೇ । ಅದು ಗುರುವಿನಿಂದಲ್ಲದೆ ನಿರಸನವಾಗದು ॥78

ಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪ ಮೂಡಿದಾಗ । ಅವನಿಗೂ ಅಭಿಮಾನ ಬರುವದಾಗ ।
ಕೊಡ ಹಾಲು ಕೆಡುವುದು ಒಂದು ಹನಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಬಿದ್ದಾಗ । ಹಾಲು ಹೊಲಸಾಗಿ ಹೋಗುವದು ॥ 79

ಅದಕೆ ಮೊದಲು 'ಅಜ್ಞಾನ'ವನರಿಯುವದು । ಅದು ನಿರಸನವಾದಾಗ ಮನ ಶುದ್ಧವಾಗುವದು ।
ಆಗ ವಿಲಂಬವಿಲ್ಲದೆ 'ಜ್ಞಾನ' ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು । ಅಭೇದ ಸಮಾಧಿ ಹತ್ತುವದು ॥ 80

ಯಾರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯ ವೈಭವದ್ದೇ ಧ್ಯಾನ । ವಿಷಯ ಸೇವನದಿಂದ ಅತೃಪ್ತ ಮನ ।
ಸ್ತ್ರೀ ಪುತ್ರರದಖಂಡ ಚಿಂತನ । ಅವನ ಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನವೇ ॥ 81

ಹೀಗೆ ಧನಸುತದಾರಾಮೋಹಿತ । ಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿದ್ದೂ ತಿಳಿಯನವ ನಿಜಹಿತ ।
ಅದಕೆ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಭಕ್ತಿ ರಹಿತ । ಅಜ್ಞಾನಾವೃತ ಜ್ಞಾನವವನದು ॥ 82

ಜೀವ ಸಮುದಾಯವೇ ಅಜ್ಞಾನ ಯುಕ್ತ । ಅಜ್ಞಾನದೊಳಗಿಂದ ಆಗಿ ಮುಕ್ತ ।
ಜ್ಞಾನಿಯು ಮತ್ತೂ ಜ್ಞಾನಾತೀತ । ಆದಾಗಲೇ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪ ನಿಶ್ಚಿತ ॥ 83

ಅಜ್ಞಾನ ಹೋದಾಗ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು ಜ್ಞಾನ । ಕ್ಷಮಾಶೀಲನೇ ಸಜ್ಞಾನ ।
ಹೋಗಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅಭಿಮಾನ । ಅದುವರೆಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಗಾಧೀನನವ ॥ 84

ರಾಮಕೃಷ್ಣಾದಿ ಅವತಾರ । ಸಂತ ಸನಕಾದಿ ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರವರ ।
ಪ್ರಕೃತಿ ಅವರಾಜ್ಞೆಯ ಕಿಂಕರ । ಇವರ ಬಿಟ್ಟೆಲ್ಲರನವಳು ಆಡಿಸುವಳು ॥ 85

ಭೂತ ಮಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೃದಯಸ್ಥನಾಗಿದ್ದರೂ । ಸ್ವರೂಪ ಸ್ಥಿತಿಯ ತಿಳಿಯರಾರೂ ।
ಹೀಗೆ ಈ ಮಾಯೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನರಿಯರಾರೂ । ಅದರಾವರಣ ಶಕ್ತಿ ಅಗಾಧ ॥ 86

ಆದರೂ 'ನಾ ಕರ್ತ ನಾಭೋಕ್ತ'ನೆನ್ನುವ । ಬಿಡಿಸದೇ ಈ ಅಹಂತನವ ।
ಆ ಹೃದಯಸ್ಥನಿಗೆ ಶರಣಾಗದವ । ನಿಜ ನಿರ್ಮುಕ್ತತೆಯ ಪಡೆಯನು ॥ 87

ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತು ವಿವೇಚನ । ಶ್ರವಣ ಮನನ ನಿಧಿಧ್ಯಾಸನ ।
ಆಗಿರಿ ಶಮದಮಾದಿಷಟ್ಕ ಸಂಪನ್ನ । ಆದರಿಂದಲೇ ಅಜ್ಞಾನತಮ ಹರಿಯುವದು ॥ 88

ಜ್ಞಾನ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ । ಅಲ್ಲಿಯ ಅನುಬಂಧ ಚತುಷ್ಟಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳ ।
ಪರಮ ಭಾಷ್ಯಕಾರರು ಅವುಗಳ । ವಿಸ್ತಾರ ಪೂರ್ವಕ ವರ್ಣಿಸಿರುವರು ॥ 89

'ಅಧಿಕಾರಿ' 'ವಿಷಯ' 'ಸಂಬಂಧ' । ಪ್ರಯೋಜನ ನಾಲ್ಕನೆಯ 'ಅನುಬಂಧ' ।
ಪ್ರಯೋಜನದ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ । ಅಜ್ಞಾನ ನಿವರ್ತನ ತಿಳಿಯುವದಾಗ ॥ 90

ಐಕ್ಯತೆ ಜೀವಬ್ರಹ್ಮಗಳದು । ಅದೇ ಮುಖ್ಯ 'ವಿಷಯ' ಈ ವೇದಾಂತದ್ದು ।
ಆ ಐಕ್ಯ ಪ್ರಮೇಯದಲಾವ ಅಜ್ಞಾನತೆ ಇರುವದು । ಅದರ ನಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವದೇ 'ಪ್ರಯೋಜನ' ॥ 91

ಆ ಮೂಲ ಜ್ಞಾನದ ನಿವೃತ್ತಿ । ಅದೇ ತಾ ಸ್ವರೂಪಾನಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ ।
ಅದಕೆ ಮಾಡಿ ಯುಕ್ತಿ ಪ್ರಯುಕ್ತಿ । ಅಜ್ಞಾನ ದೂರಗೊಳಿಸುವದು ಅವಶ್ಯ ॥ 92

ಯಾರಲ್ಲಿ ಭೇದದ ನಿರಸನೆಯಾಗಿಲ್ಲ । ಅಂಥವನಾರೂ ಸಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ ।
ದೇಹಾಭಿಮಾನಿಗಳ ಜ್ಞಾನ । ಅದು ಪೂರ್ಣ ಅಜ್ಞಾನವೇ ॥ 93

ತಾನೇ ಸಜ್ಞಾನನೆಂದುಕೊಳ್ಳುತ । ಕರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡುವ ಅವಿಹಿತ ।
ಸುಡಲಿ ಅವನ ಜಾಗೃತತೆ ಅಂಥ । ಅವನು ಮಲಗಿದ ಕುಂಭಕರ್ಣನೇ ॥ 94

ಮಾಡುವ ವೇದಬಾಹ್ಯ ಆಚರಣ । ಮಾಡುತಿಲ್ಲ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಪರಿಪಾಲನ ।
ಅವನ ಚಿತ್ತಶುದ್ಧಿಯ ಸಾಧನ । ಅವಿದ್ಯಾ ನಿರಸನವೊಂದೇ ॥ 95

ಸತ್ವಾದಿ ಮೂರು ಪ್ರಕಾರಗಳು । ಶಬ್ದಾದಿ ವಿಷಯದಂಥ ನಾನಾ ವಿಕಾರಗಳು ।
ಉಪಸ್ಥ ಮತ್ತು ಜಿವ್ಹಾದಿಗಳು । ಬ್ರಹ್ಮಾದಿಗಳನ್ನೂ ಮೋಸಗೊಳಿಸಿವೆ ॥ 96

ಜಗಜ್ಜಂಗಮ ಪ್ರಾಣಿಜಾತ । ಅನಾದಿ ಅವಿದ್ಯಾ ಮಾಯಾ ಪರಿವೃತ ।
ರಾಗ ದ್ವೇಷಾದಿ ವಿಕಾರಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತ । ಅಜ್ಞಾನಾವೃತ ಇವೆಲ್ಲ ॥ 97

ಅವಿದ್ಯೆಯಲಿ ಜೀವನುಬದ್ಧ । ಪ್ರಕಟವಾಗಲು ಅದರ ರೂಪ ಶುದ್ಧ ।
ಅವಿದ್ಯೆ ಕಾಮ ಕರ್ಮಬಂಧ । ಇವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ಹರಿಯಬೇಕು ॥ 98

ಸ್ತನ ಹಾಲಿನಿಂದ ತುಂಬಿದೆ । ಅದರ ಮೇಲೆಯೇ ಉಣ್ಣೆ ಇದೆ ।
ಆದರದಕೆ ಪ್ರೀತಿ ಅಶುದ್ದದ್ದೇ ಹಾಲಿನ ಇಚ್ಛೆ ಅದಕಿಲ್ಲ ॥ 99

ಕಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಭ್ರಮರಗಳದು । ಕಮಲದ ಸಮೀಪವೇ ವಾಸವಿರುವದು ।
ಭ್ರಮರವು ಪರಾಗದಲಿ ವಿಹರಿಸುವದು । ಕಪ್ಪೆ ಮಾತ್ರ ಕೆಸರಿಲ್ಲಿ ॥ 100

ಜ್ಞಾನದ ಗಡ್ಡೆಯೇ ಇದೆ ಎದುರಿಗೆ । ಆದರೆ ಅಜ್ಞಾನದತ್ತ ಎಳೆತ ಮೂರ್ಖರಿಗೆ ।
ಅಜ್ಞಾನವೇ ಜ್ಞಾನವೆನಿಸುವದವರಿಗೆ । ಜ್ಞಾನದ ಎಣಿಕೆ ಏನವರಿಗೆ ॥ 101

ಅವಿದ್ಯೆಯದಾಗಲು ನಿರ್ಮೂಲನ । ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಟವಾಗುವದು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನ ।
ಅದಕ್ಕೆಂದು ಅವಿದ್ಯೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನ । ಆರಂಭದಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಕ ॥ 102

ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಮನಾದುದು । ತ್ರಿಜಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಬೇರೊಂದು ।
ಅದರ ಉಪದೇಶಕ್ಕೇ ಮರ್ಯಾದೆ ಇರುವದು । ಅದಿಲ್ಲದ ಜೀವನ ನಿಷ್ಫಲ ॥ 103

ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳಾಡುವ ವಿಷಯ । ಬ್ರಹ್ಮ ಆದಿರುವದು ಇಂತ ಕಾರ್ಯ ।
ಆದರೂ ಒಂದಾದರೂ ಇಂದ್ರಿಯ । ಅದನು ಹೌದೆಂದು ತೋರುವದು ॥ 104

ಬ್ರಹ್ಮ ತತ್ವವು ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯವಿದ್ದು । 'ಬುದ್ಧಿಗ್ರಾಹ್ಯ ಮತೀಂದ್ರಿಯ' ಎಂದು ।
ಸ್ಮೃತಿ ಹೀಗೆ ಸಾರುತಿದ್ದು । ಶೃತಿಗಳಿಗದು ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ ॥ 105

ಬುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳ ಅಭಾವವಾದಾಗ । ಗ್ರಹಣಕಾರಣಕಿಲ್ಲ ಮಾರ್ಗ ।
ಬಳಿಕ ಬ್ರಹ್ಮದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಭಾವಕ್ಕೆ ಜಾಗ । ಉಳಿಯುವದೇ ಇಲ್ಲ ಭಾವಿಸಲು ॥ 106

ಇಂದ್ರೀಯಗೋಚರವಾದುದೆಲ್ಲ । ಇದೆ ಆದರೆ ಬೇರೆಯದೇನೂ ಇಲ್ಲ ।
ಬ್ರಹ್ಮವೆಂದೂ ಇರುವದಿಲ್ಲ । ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ಜಗದಲಿ ॥ 107

ಹೀಗಾದರೆ ಅದರ ಅರ್ಥ । ಅದರಿಂದಾದೀತು ಅನರ್ಥ ।
ಸೂಕ್ಷ್ಮ ತಾರತಮ್ಯ ಪರಂಪರಾರ್ಥ । ಬುದ್ಧಿಯೂ ನಿರಂತರ ಸತ್ ಆಗಿದೆ ॥ 108

ಆಗವಲ್ಲ ದೇಕದರ ಪ್ರಲಯ । ಅಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವದದರ ಸತ್ವತ್ರಯ ।
ಆತ್ಮವು ವಿಶ್ವದ ಮೂಲ ನಿಃಸಂಶಯ । ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಷ್ಠ ಲಯವೆಲ್ಲ ॥ 109

ಮಣ್ಣು ಮಡಕೆಗೆ ಕಲ್ಲೆಸೆಯಲು । ಮಡಕೆಯು ಒಡೆದು ಆಕಾರ ಕಳೆದುಳಿವವು ತುಂಡುಗಳು ।
ಮಡಕೆಯಾಕಾರ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು । ಅನುವೃತ್ತಿದರ್ಶಕ ತುಂಡುಳಿಯುವವು ॥ 110

ಘಟಕಾರ್ಯದ್ದಾದರೂ ಧ್ವಂಸ । ಘಟಾಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಿಲ್ಲ ನಾಶ ।
ಅನುವೃತ್ತಿಗೆ ಕಾರಣ ಮಡಕೆಯಂಶ । ಕಾರ್ಯಾಸ್ತಿತ್ವ ಅದರಿಂದ ॥ 111

ಶೂನ್ಯತ್ವದಲಾವುದರ ಪರ್ಯವಸಾನ । ಹಾಗಿರದಾವುದೂ ಕಾರ್ಯಪ್ರವಿಲಾಪನ ।
ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಿಷ್ಠಕ್ಕೆ ಲಯವೇ ಪ್ರಮಾಣ । ಸತ್ವಲಯಲೀನ ಸದ್ಬುದ್ಧಿ ॥ 112

ಸರ್ವ ತೀರ್ಥ ವ್ರತಗಳು ಪಾವನ । ಆ ಪಾವನತೆಗಿಂತ ಪಾವನ ಜ್ಞಾನ ।
ಬಿಟ್ಟು ಆ ಬ್ರಹ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ । ಭಜನ ಪೂಜನ ನಿರರ್ಥಕ ॥ 113

ಅವಿದ್ಯೆಯ ಚಿತ್ತ ಮಲಿನ । ಆ ಚಿತ್ತದ ಮಲಪ್ರಕ್ಷಾಲನ ।
ಇಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಈಶಭಕ್ತಿಯೊಂದನ । ಭಕ್ತಿಯ ಹೊರತು ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗದು ॥ 114

ಅದಕೆ ಮೊದಲು ತಿಳಿ ಅಜ್ಞಾನವೆಂದರೇನು । ಅದರ ಬೇಧಅದರ ನಿರೂಪಣ
ಕೇಳಿದಾಗಾದೀತು ತದ್ಬಂಧ ನಿರಸನ । ಭಕ್ತಿಯೇ ಪ್ರಮಾಣ ಅದಕೆ ॥ 115

ಕಾಲ್ಮುಂದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದವನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂಜನ । ಹಚ್ಚಲಾತನಿಗೆ ಕಾಣುವದು ಭೂಮಿಗತ ಧನ ।
ಹಾಗೆ ಭಕ್ತಿಯದಾಗಲು ಅವಲಂಬನ । ಅಜ್ಞಾನ ಕಳೆದು ಆಗುವದು ಜ್ಞಾನೋದಯ ॥116

ಜ್ಞಾನವದೇ ಸ್ವರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತಿ । ಅದಕೆ ಮೂಲ ಅಜ್ಞಾನ ನಿವೃತ್ತಿ ।
ಕೈ ಕೊಳ್ಳದೇ ಈಶಭಕ್ತಿ । ಮಾಯೆಯ ಶಕ್ತಿ ಅನಿವಾರ ॥ 117

ಜ್ಞಾನ ಅಜ್ಞಾನಗಳದಾಗಿದೆ ಮಿಶ್ರಣ । ಬೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕದರೊಳಗಿಂದ ಅಜ್ಞಾನ ।
ಕಲ್ಲಾರಿಸಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅಕ್ಕಿಯನ । ಎಸರಿನಲಿ ಹಾಕಲು ॥ 118

ಭಗವಂತ ನೆಲೆಸಿರುವನೆಲ್ಲೆಲ್ಲೂ । ಜ್ಞಾನಯಜ್ಞಾದಿ ಉಪಾಸನೆಗಳು ।
ವಿಶ್ವತೋಮುಖ ಕೃಷ್ಣನನು ನೋಡಲು । ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಜ್ಞಾನವ ದಹಿಸುವ ॥ 119

ಇನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಯಜ್ಞದ ಸ್ವರೂಪ । 'ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿಯೇ' ಇಲ್ಲಿಯಾಪಗ ।
ಪಂಚಮಾಹಭೂತಗಳದೇ ಯಜ್ಞ ಮಂಟಪ । ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವೇ ಪಶು ಅಲ್ಲಿ ॥ 120

ಪಂಚೇಂದ್ರಿಯಗಳು ಪಂಚ ಪ್ರಾಣ । ಇದೇ ಯಜ್ಞದ ಉಪಚಾರಾಭರಣ ।
ಜ್ಞಾನಾಗ್ನಿಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರದೀಪನ । ಮನಬುದ್ಧಿಯ ಕುಂಡದೊಳಗೆ ॥ 121

ಯಜ್ಞ ಕರ್ತಾ ಜೀವವೇ ಯಜಮಾನ । ಮಾಡುವ ಅಜ್ಞಾನಘೃತಾವದಾನ ।
ಆತ್ಮಾನಂದರಸದಲಿ ನಿಮಗ್ನ । ಅವಭೃತ ಸ್ನಾನವದು ಜೀವಕ್ಕೆ ॥ 122

ತಾತ್ಪರ್ಯವೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನಘೃತದ ಹೊರತು । ಜ್ಞಾನ ಹುತಾಶನ ಪ್ರಕಟವಾಗದೆಂದೂ ।
ಜೀವೇಶ್ವರ ಭೇದವನು ಸುಟ್ಟು ಅದು । ಅಭೇದ ಜ್ಞಾನವ ಪ್ರಕಟಗೊಳಿಸುವದು ॥ 123

ಸ್ವಚ್ಛ ಕನ್ನಡಿಯು ಧೂಳಿನಿಂದಾಚ್ಛಾದಿತ । ಅಗ್ನಿಯ ಜ್ವಾಲೆಯು ಹೊಗೆಯಿಂದಾವೃತ ।
ಹಾಗೆ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಾಭಿಭೂತ । ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾವರಿಸಿದೆ ಜ್ಞಾನವು ॥ 124

ರಾಹು ಗ್ರಹಿಸುವ ಚಂದ್ರಬಿಂಬವನು । ಹಾಗೆ ಹಾವಸೆ ಜಲವನು ।
ಅದರಂತೆ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ ಜ್ಞಾನವನು । ಈ ಮಾಯೆ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿರುವದು ॥ 125

ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಮತಿ । ಭ್ರಷ್ಟವಾಗಿ ಹೊಂದುವರು ಅಧೋಗತಿ ।
ಉಪಾಯ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಅದ ದಾಟದ ಸ್ಥಿತಿ । ಅವರ ಯಥೇಚ್ಛ ಆಚರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ॥ 126

ಕಣ್ಣಿದ್ದೂ ಕುರುಡರಾಗುವವರು । ಸಂಗ ಬಿಟ್ಟು ನಿಃಸಂಗರಂತಿರುವವರು ।
ತಿಳಿದೂ ಕುಸಂಗತಿಯ ಮಾಡುವವರು । ಯಥೇಚ್ಛ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುತ ॥ 127

ವಾನಪ್ರಸ್ಥವ ಬಿಟ್ಟು ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳಾಗುವವರು । ಮಾಡಬಾರದ್ದನ್ನು ತಪ್ಪದೇ ಮಾಡುವವರು ।
ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವರು । ಅದೇ ತಮಗೆ ಪ್ರೀಯವೆಂದು ॥ 128

ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವರು । ಅವರೂ ಅದೃಷ್ಟದಿಂದ ಪಾಪದಲಿ ಬೀಳುವರು ।
ಇಂಥ ಸ್ಥಿತಿಗೇನೆಂಬರು । ಇದೆಂಥ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜಾಣ್ಮೆ ॥ 129

ಮಹಾಜ್ಞಾನಿ ಇದ್ದವನು । ಪಾಪದ ನೆರಳನ್ನೂ ಬಯಸಲು ।
ಆದರೂ ಕಾರ್ಯಾಕಾರ್ಯವನು ಮರೆವನು । ದೀಪಕ್ಕೆ ಪತಂಗ ಮೋಹಿಸುವಂತೆ ॥ 130

ಪಾಪ ಮಾಡುವದೆಂದರೆ ಅಜ್ಞಾನ । ಇದನವ ತಿಳಿದಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ।
ಆದರೆ ಈ ಕಾಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಕಾರಣ । ಅದರತ್ತ ಗಮನ ಹರಿಸನು ॥ 131

ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗುವದೆಲ್ಲ । ಕಾಮದಾಟವೇ ಇದೆಲ್ಲ ।
ಕಾಮವೇ ಕಾರಣ ಅನರ್ಥಗಳಿಗೆಲ್ಲ । ಅದೇ ಕ್ರೋಧರೂಪವ ತಳೆಯುವದು ॥ 132

ಕಾಮಗತಿಗಾಗಲು ಅವರೋಧ । ಆಗಲೇ ಆ ಕಾಮವಾಗುವದು ಕ್ರೋಧ ।
ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಇದು ಮೋಕ್ಷಕೆ ವಿರುದ್ಧ । ಜ್ಞಾನ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಈ ವೃತ್ತಿ ॥ 133

ತೊಂದರೆ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳದು । ಈ ಜೀವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿರುವದು ।
ಬ್ರಹ್ಮ ಸ್ವರೂಪದ ಸುತ್ತುಮುತ್ತೇ ಇರುವದು । ಜ್ಞಾನದ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿದರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ॥134

ನೀರಿಲ್ಲದೇ ಮುಳುಗಿಸುವವು । ಅಗ್ನಿಯಿಲ್ಲದೇ ದಹಿಸುವವು ।
ಶಸ್ತ್ರವಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲ್ಲುವವು । ಹಗ್ಗವಿಲ್ಲದೇ ಬಂಧಿಸುವವು ॥ 135

ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗಿಲ್ಲ ಅದರೆದುರು ಉಳಿಗಾಲ । ಅದರೊಡನೆ ಪಂದ್ಯದಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೇ ಸೋಲ ।
ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮಹಾಪ್ರಲಯವ ಮಾಡಬಲ್ಲ । ತಿಳಿಯದಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ಗ್ರಹಿಸಿಬಿಡುವದು ॥ 136

ಚಂದನದ ವೃಕ್ಷದಡಿಯಲಿ । ಕಾಳ ಸರ್ಪವು ಕುಳಿತಿರುವುದು ಸುತ್ತಿ ಸುರುಳಿ ।
ಹಾಗೇ ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳು ಒಂದಾಗುತಲಿ । ಜ್ಞಾನಗರ್ಭದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವವು ॥ 137

ಇಂದ್ರಿಯಗಳು ಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಮನ । ಇವು ಆ ಕಾಮದ ಸಾಧನ ।
ಅವುಗಳಿಂದ ಜೀವದ ಜ್ಞಾನ । ಮುಚ್ಚಿ ಮೋಹ ಆವರಿಸುವುದು ॥ 138

ಮೊದಲು ಸರ್ಪವ ಕೊಂದು । ನೀವು ಚಂದನವ ಪಡೆಯುವದು ।
ಕಾಮಕ್ರೋಧದಾವರಣಕಿತ್ತೊಗೆದು । ಜ್ಞಾನದ ನಿಧಾನವ ಪಡೆಯಬೇಕು ॥ 139

ಸರ್ಪವನು ಮೊದಲು ಕೊಲ್ಲದೇ । ಯಾರಿಗಾದರೂ ಚಂದನ ಸಿಗುವುದೇ ।
ಕಾಳಸರ್ಪಸಂಹಾರವಿಲ್ಲದೇ । ಹೂಳಿಟ್ಟ ಧನಲಭಿಸದು ॥ 140

ಹಾಗೆ ಪರತತ್ವ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನವನು । ಪಡೆಯಲು ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವನು ।
ಸರಿಸಬೇಕು ಪ್ರಕೃತಿ - ಜವನಿಕೆಯನು । ಇದೊಂದೇ ಸಾಧನ ಅದಕೆ ॥ 141

ಅದಕೆ ಮೊದಲು ಇಂದ್ರಿಯದಮನ । ಬಳಿಕ ಕಾಮಕ್ರೋಧ ನಿರ್ದಾಲನ ।
ಜೀವವು ಕಾಮ ಕ್ರೋಧಗಳಿಗಾಧೀನ । ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಆವರಣ ಅಜ್ಞಾನದ್ದು ॥ 142

ದೇಹಕ್ಕಿಂತ ಇಂದ್ರಿಯ ಸೂಕ್ಷ್ಮ। ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗಿಂತ ಮನಸೂಕ್ಷ್ಮ ।
ಮನಕಿಂತ ಬುದ್ಧಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ । ಬುದ್ಧಿಗಿಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಪರಮಾತಮ್ಮ ॥ 143

ಸರ್ವಸಂಸಾರ ಧರ್ಮವರ್ಜಿತ । ಹೀಗೆ ಈ ಪರಾತ್ಪರ ಪರಮ ಸತ್।
ಅವನೇ ಈ ಪರಮಾತ್ಮ ಪರಮಹಿತ । ಅದೇ ಅಮೃತ ನಿಜರೂಪದಲಿ ॥ 144

ಶುದ್ಧ , ಬುದ್ಧ , ನಿತ್ಯ ,ಮುಕ್ತ। ಅದೇ ತತ್ವ ಅಭೇಧ ಸ್ಥಿತ ।
ಅದೇ ಪರಮಾನಂದ ಭೂತ । ಪ್ರತ್ಯದ್ಭೂತ ಚೈತನ್ಯದ್ದು ॥ 146

ಯಾವುದಕ್ಕೆಂಬರು ಪಂಚೀಕರಣ । ಅದೇ ತಾ ಮಾಯಾರೂಪ ದರ್ಶನ ।
ಅಧ್ಯಾರೋಪಾಪವಾದೈಕ ಸಾಧನ । ಅದರ ಪ್ರಭೋಧನವಾಗಲು ॥ 145

ಅಪಂಚೀಕೃತ ಪಂಚಭೂತಗಳು । ಎಂಬರು ತನ್ಮಾತ್ರೆಗಳೆಂದವುಗಳು ।
ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾಣೇಂದ್ರಿಯ ಮನೋಬುದ್ಧಿಯೊಳು । ಆತ್ಮದ 'ಸೂಕ್ಷ್ಮ'ಶರೀರವಾಗಿರುವುದು ॥ 146

ಪಂಚೀಕೃತ ಪಂಚಭೂತಗಳು । ಅದರಿಂದ ವಿರಾಟ ಉದಯವಾಗಲು ।
ಆ ಆತ್ಮದ 'ಸ್ಥೂಲ' ದೇಹಕ್ಕೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು । 'ವಿರಾಟ' ಎಂದೆನ್ನುವರು ॥ 5147

ಸ್ಥೂಲ -ಸೂಕ್ಷ್ಮ - ಶರೀರದಿಂದ । ಕೇವಲ ಸ್ವಸ್ವರೂಪಜ್ಞಾನವದರಿಂದ ।
ಅದೇ ಸಾಭಾಸ 'ಅವ್ಯಾಕೃತ' ಎಂಬರದನ ।'ಕಾರಣ' ಶರೀರ ಆತ್ಮದ್ದು ॥ 148

ಈ ಕಾರಣ ಶರೀರವೆಂಬದು । ಚೈತನ್ಯ ಸ್ವರೂಪವ ಬಿಂಬಿಸುವುದು ।
ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣೀಭೂತವಾಗುವುದು । ಅವ್ಯಾಕೃತ ಅವ್ಯಕ್ತವೆಂಬರದಕೆ ॥149

ಆತ್ಮದ ಅಜ್ಞಾನವೇ ಇದಕೆ ಕಾರಣವಿರುವುದು । ಸಾವಯವ ನಿರವಯವ ಅಥವಾ ಎರಡೂ ಅಲ್ಲ ಇದು ।
ಈ ದೇಹದ ನಿರಸನವಾಗುವುದು । ಕೇವಲ ಆತ್ಮಿಕ ಜ್ಞಾನದಿಂದ ॥ 15[illegible]

ಸ್ವಸ್ವರೂಪದಲಿ ಅವಸ್ಥಾನ । ಅದಕೇ ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಅಭಿಧಾನ ।
ಇದಬಿಟ್ಟು ಮೋಕ್ಷವಿರದಿನ್ನ । ಸ್ವರೂಪಾವಸ್ಥಾನವೇ 'ಮೋಕ್ಷವು' ॥ 1[illegible]

ಕೇವಲ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮೈಕತ್ವದ ಜ್ಞಾನ । ಆದರೆ ಆಗದು ಅಜ್ಞಾನ ನಿರಸನ ।
ಅದಕೆ ತಿಳಿಯಲು ಅಜ್ಞಾನವೆಂದರೇನೆಂಬದನ । ನಿರೂಪಣೆ ಬೇಕದಕೆ ॥ 152

ಅವಿದ್ಯೆಯಿಂದ ಶಬಲವಾಯಿತು । ಅದರಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕೆ ಶಬಲತ್ವ ಬಂತು ।
ಅದಕ್ಕೆ 'ಸತ್' ಎನ್ನಲಾಯಿತು । ಹೀಗದು ವಾಚ್ಯತ್ವ ಪಡೆಯಿತು ॥ 153

ಮೂಲದಲದು ಅತೀಂದ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು । ವಾಚೆಯಿಂದದು 'ಬುದ್ಧಿ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಯಿತು' ।
ಆಗದು ಮನವ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತು । ಆಕಾರ ತಳೆಯಿತು ಓಂಕಾರ ॥ 154

ಈ ಓಂಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮದ ಜ್ಞಾನ । ಜೊತೆಗೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲು ಈಶ್ವರ ಸ್ಮರಣ ।
ಯಾರದಾಗುವದು ದೇಹಾವಸಾನ । ಅವರ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುವುದು ॥ 155

ಈ ವಾಚ್ಯಬ್ರಹ್ಮದಿಂದ । ಪ್ರಾದುರ್ಭಾವವಾಗುವುದು ಅವ್ಯಕ್ತದ ।
ಅವ್ಯಕ್ತದಿಂದ ಮಹತ್ವದ । ಅದರಿಂದ ಅಹಂಕಾರ ಹುಟ್ಟುವುದು ॥ 156

ಪಂಚ ತನ್ಮಾತ್ರಗಳು ಅಹಂಕಾರದಿಂದ । ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳು ಅಂದರಿಂದ
ಪಂಚಮಹಾಭೂತಗಳೊಳಗಿಂದ । ಜಗ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು ॥ 157

ಅವಿದ್ಯಾ ಮಾಯಾರೂಪ ದರ್ಶನ । ಅದೇ ಈ ಜಗದರೂಪಲಕ್ಷಣ ।
ಮಾಡಲೀ ಅವಿದ್ಯೆಯ ನಿರಸನ । ಅಜ್ಞಾನದ ವಿವೇಚನೆ ಅವಶ್ಯಕ ॥ 158

ಅತ್ಯಂತ ವಿಶುದ್ಧ ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಲ । ಯಾವುದು ಚಿನ್ಮಾತ್ರ ಸ್ವರೂಪ ಕೇವಲ ।
ಅದಕಿಂತ ಬೇರೆ ಆದ 'ಶಬಲ' । ಎರಡನ್ನು ಕೂಡಿಸಲು ಬಾರದು ॥ 159

ಲಕ್ಷವಾದ ಬ್ರಹ್ಮವೇ ಬೇರೆ ಇರುವುದು । ವಾಚ್ಯಕಿಂತ ಬಹಳ ಬೇರೆ ಅದು ।
ಅದಕ್ಕೆ ಈ ಅಜ್ಞಾನವೆಂಬ ಅಡ್ಡಿಯಿದು । ಉಪದೇಶದಿಂದದನು ದೂರ ಮಾಡುವುದು ॥ 160

ನಿದ್ರೆಯಲಿ ಕನಸು ಬಿದ್ದು । ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದರೂ ಕಾಣುತಿರುವದು ।
ಅಖಿಲ ತ್ರಿಭುವನಗಳನೂ ಕಾಣುವುದು । ಇದಲ್ಲಕ್ಷೆ ಕಾರಣ ಅವಿದ್ಯೆ ॥ 161

ನೋಡಹೋಗಲು ವಸ್ತುವನೊಂದು । ಅದು ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಕಾಣುವುದು ।
ಹಗ್ಗವು ಸರ್ಪದಂತೆನಿಸುವುದು । ಸಿಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಕಾಣುವುದು ॥ 162

ನೋಡಿ ಕೇವಲ ಸೂರ್ಯಕಿರಣಗಳ । ಜನರೆನ್ನುವರದಕೆ ಮೃಗಜಲ ।
ಆದರಿದು ಮಾಯೆಯಾಟ ಕೇವಲ । ಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಹತಬಲರಿದರೆದುರು ॥ 163

ಹೊತ್ತಿಸಿದ ದೀವಿಟಿಗೆ ಕೈಯಿಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು । ಯಾರಾದರೂ ಗರಗರನೇ ತಿರುಗಿಸುತಿದ್ದು ।
ಆಗ ಅಗ್ನಿ ಕಂಕಣವು ದೃಗ್ಗೋಚರವಾಗುವುದು । ಈ ಖ್ಯಾತಿಮಾಯೆಯಿದು ॥ 164

ಅಗ್ನಿಯು ನಿಜವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿರುವದು । ಆದರೆ ಈ ಅಗ್ನಿಚಕ್ರವೆಲ್ಲಿರುವುದು ।
ಹಾಗೇಯೇ ಮಾಯಾ ಮೋಹದ ಸುತ್ತು ಇದ್ದು । ಇಲ್ಲದ ಸಂಸಾರವ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ॥ 165

ಇಂಥ ನಿರ್ಧಾರದಿಂದ ಭ್ರಮಕಳೆದು । ಸಂಸಾರದಿ ಉಪರಮವಾಗುವುದು ।
ಈ ದೇಹ ಕಲತ್ರಮನೆ ನನ್ನದು । ಈ ಎಲ್ಲ ಪರಿಶ್ರಮ ವ್ಯರ್ಥ ॥ 166

ಪುತ್ರ ಪಶು ಆದಿ ತೃಷ್ಣಾಪಾಶದಿಂದ । ಅಶೇಷವಾಗಿ ಆವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ।
ಜ್ಞಾನಿ ಪಂಡಿತರೆಂದರೆನಿಸಿಕೊಂಡ । ಅವರು- ಸುಖದ ಲವಲೇಶವೂ ಇರದವರಿಗೆ ॥ 167

ಶಾಸ್ತ್ರಕುಶಲ ಪ್ರಜ್ಞಾವಾನ । ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಸಮಾನ ।
ಒಳಗೊಳಗೆ ಇವರ ದೊಡ್ಡ ಅಭಿಮಾನ । ಆದರೆ ಅಸಮಾಧಾನಕರವೇ ಅದು ॥ 168

ಇದೇ ಮಾಯೆ ಅಥವಾ ಅಜ್ಞಾನ । ಅಥವಾ ಅವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಕೃತಿ ಪ್ರದಾನ ।
ಆರಂಭದಲಿ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಇದರ ನಿರಸನ । ಮಾಡಿದಾಗ ಜ್ಞಾನೋದಯವಾಗುವುದು ॥ 169

ಜ್ಞಾನವೇ ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಕಾಶ । ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲಿದರ ಉಪದೇಶ ।
ಅಜ್ಞಾನದ್ದಾಗಲು ನಿರಾಸ । ಜ್ಞಾನೋಲ್ಲಾಸ ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ॥ 170

ತೇಜಃ ಪುಂಜವಾದ ರತ್ನವೊಂದು । ಕಸದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಹೋಯಿತು ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಹುಗಿದು ।
ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳು ಹೋದವು ಕಳೆದು । ಅದರ ನೆನಪೂ ಮರೆಯಾಯಿತು ॥ 171

ಕರ್ಮಧರ್ಮ ಸಂಯೋಗ ಬರಲು । ಎಂದೋ ಮತ್ತೆ ಅದು ಸಿಗಲು ।
ಇದು ತನ್ನ ತೇಜವ ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿದೆ ಎನಿಸುತಿರಲು । ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣುಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿ ॥ 172

ಬಳಿಕದನು ಸ್ವಚ್ಛ ತೊಳೆದು । ಮೇಲಿನ ಮಣ್ಣು ಮಶಿಯೆಲ್ಲ ಹೋಗಲು ಕಳೆದು ।
ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಹೊಳೆಯತೊಡಗಿದ್ದು । ಹಾಗಿದೆ ಅವಸ್ಥೆ ಜ್ಞಾನದ್ದು ॥ 173

ಮಣ್ಣು ಮಶಿದಿಯೆಂಬುದೇ ಅಜ್ಞಾನ । ಈ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಆವರಿಸಿದ ಜ್ಞಾನ ।
ದೂರ ಮಾಡಲು ಮಣ್ಣು ಮಶಿಗಳನ । ಸಹಜದಲೆ ಹೊಳೆಯುವುದು ರತ್ನ ॥ 174

ಪಾಪಕರ್ಮ ವಿನಾಶಕ । ನಿತ್ಯಾನಿತ್ಯ ವಸ್ತು ವಿವೇಕ ।
ಅದೇ ಸತ್ವ ಶುದ್ಧಿ ಪ್ರದಾಯಕ । ಅದೇ ಜ್ಞಾನದ ಉತ್ಪಾದಕ ॥ 175

ಮಾಯೆಯ ಸಂತೆ ಈ ಜಗತ್ತು । ತುಂಬಿದೆ ಅಸಲಿ ನಕಲಿಯಲಿ ವಸ್ತು ।
ಅಸಲೀ ಎಂದು ನಕಲಿಯನೇ ಕೊಳ್ಳುವದು । ಇಂಥ ಗಿರಾಕಿಗಳೇ ಬಹಳಿಲ್ಲಿ ॥ 176

ಅಸಲಿ ನಕಲಿಗಳನಾರಿಸುವುದು ಹೇಗೆ । ಹೊಳೆಯದಿದು ನಾನಾನೆಂಬರವರ ಬುದ್ಧಿಗೆ ।
ಅದರ ಲಕ್ಷಣವ ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ । ಅದಾದರೂ ಮೊದಲು ತಿಳಿಯಬೇಕಲ್ಲ ॥ 177

ಜೊತೆಗಿರಬೇಕು ತಿಳಿದವರು ಅದಕೇ । ನಕಲೀ ಅಸಲಿಯಂತೆ ಕಾಣುವುದೇಕೆ ।
ಇದನವನು ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷತೆ । ಅದರಿಂದ ಹೋದಿತು ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾ ದೊಡ್ಡಿ ಸ್ತನ ॥ 178

ಅಜ್ಞಾನ ಕಳೆದಾಗುಳಿಯುವುದು ಜ್ಞಾನ । ಸಹಜದಲೇ ಆಗುವದಾಗ ಮಾಯಾ ನಿರಸನ ।
ಉಳಿದದ್ದೇ ಸದ್ವಸ್ತು ಎಂಬದನ । ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ತಿಳಿಯಲು ತಡವಿಲ್ಲ ॥ 179

ಬುದ್ಧಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ಉಜ್ವಲವಿದ್ದೂ । ಕಲ್ಪನಾಂಧಃಕಾರದಿಂದ ಕಾಣದಾಗಿದ್ದು ।
ಉಪದೇಶದಿಂದೀ ಕತ್ತಲೆ ಓಡುವುದು । ಆಗ ಉಳಿದಿರುವದೆಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವೇ ॥ 180

ವಸ್ತುತಃ (ನಿಜದಲಿ) ದಾರಿಯಲಿ ಬಿದ್ದಿರಲು ಮಾಲೆ । ಅದನು ನೋಡುವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ।
ಸರ್ಪದಂತೆನಿಸುವುದು ಆ ಮಾಲೆ । ಅಜ್ಞಾನದಡ್ಡಿ ಕಾರಣವದಕೆ ॥ 182

ಜೇಬಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಗುಪ್ತ ದೀಪ । ಬೆಳಗಲಿದನು ಅಜ್ಞಾನಲೋಪ ।
ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದು ನಿಜ ಸ್ವರೂಪ । ಹಾವೆಂಬ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಹೋಯಿತು ತಾನೇ ॥ 183

ಅದಕೆ ಅಜ್ಞಾನದ ಅಪಾಯವ । ಕಳೆಯಲು ಉಪದೇಶವೇ ಉಪಾಯ ।
ಆದಕೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸವೆಸಿಕಾಯ । ಅಜ್ಞಾನವೆಂದರೇನು ತಿಳಿಸಿದರು ॥ 184

ಇರಲು ವರ್ತಮಾನ ಪ್ರಪಂಚದಲಿ । ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಬಂದದ್ದು ಪ್ರಾರಬ್ದದಲಿ ।
ಅದು ಆಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗುವ ಕಾರ್ಯ ಭೂತಕಾಲದಲಿ । ಎಂಬ ಜ್ಞಾನವಾಗಬೇಕು ಮೊದಲು ॥ 185

'ಸತ್ಯಂ ಜ್ಞಾನಮನಂತಂ ಬ್ರಹ್ಮ' । ಅವಿದ್ಯೆ ಮಾಯೆ ಎಲ್ಲ ಭ್ರಮ ।
ಆದಾಗ ಇದಕೆ ಉಪರಮ । ಆಗ ಜ್ಞಾನದ ಸಂಭ್ರಮ ॥ 186

ಯಾರ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ದೇಹಾಭಿಮಾನ । ಯಾರೆನಬೇಕಂಥವಗೆ ಸಜ್ಞಾನ ।
ಅಭಿಮಾನದ ಅಧಿಷ್ಠಾನ । ಅದೇ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತ ಅಜ್ಞಾನ ॥ 187

ಯಾವುದಕೆನ್ನುವರು ಮಾಯಾಮಯವೆಂದು । ಯಾವುದರಲ್ಲಿ ಜಗವೆಲ್ಲ ಮುಳುಗಿದ್ದು ।
ಅವನು ಕಾಣುವನು ಸಂಸಾರ ಸುಳ್ಳೆಂದು । ಅಜ್ಞಾನವೇ ಮೂಲಾಧಾರ ಅದಕೆ ॥ 188

ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಲೇ ಇದರ ಉದ್ಭವ । ಅಜ್ಞಾನ ಜನಿತ ಇದರ ವೈಭವ ।
ಏಕತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕತ್ವದ ಭಾವ । ಅದರ ಮೂಲವೇ ಅಜ್ಞಾನ ॥ 189

ಒಂದಿಷ್ಟು ಬೆಳಕು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕತ್ತಲಲಿ । ಮಾರ್ಗದಲಿ ಹಗ್ಗವೇ ಬಿದ್ದಿರಲಿ ।
ಹಾವಿನಂತದ ಕಾಣುತಲಿ । ಬಹಳ ಭಯವಾಗುವುದು ॥ 190

ಸರ್ಪಾಭಾಸವು ಕೇವಲ ಅಜ್ಞಾನ । ಆ ಆಜ್ಞಾನದಿಂದ ಮುಚ್ಚಿದ ಜ್ಞಾನ ।
ಆಗದೇ ಈ ಅಜ್ಞಾನದ ನಿರಸನ । ಮನ ನಿರ್ಭಯವಾಗವುದು ॥ 191

ಯಾರಿಗೆನಿಸುವುದು ಹೂಮಾಲೆ । ಯಾರಿಗೆ ಕಾಣುವುದು ಕೋಲಿನಂತಲೇ ।
ಕೊನೆಗೂ ಇದು ಎಲ್ಲ ಭಾಸವೇ । ಭ್ರಾಂತಿಯಿಂದುಟಾಗುವ ತಪ್ಪಿವು ॥ 192

ಕೇವಳ ಆಗಮುಚನವನನುಸುರಿಸುವವ । ಆಸ್ತಿಕ್ಯ ಶ್ರದ್ದೆಗಳನನುಕರಿಸುವ ।
ಅವನೇ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಕ್ಕಧಿಕಾರಿಯಾಗುವ । ನಾಸ್ತಿಕನು ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತದಲೂ ತಿಳಿಯನದ ॥ 193

ವಿಪರೀತದರ್ಶಿಗಳಿಗೀ ವಿಶ್ವದ ಭ್ರಮೆಯಿದ್ದು । ಅಂಥವರ ಜನ್ಮ ಮರಣ ಕ್ರಮ ತಪ್ಪದ್ದು ।
ಅವರಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತತ್ವವು ದುರ್ಗಮವಾಗಿರುವುದು । ಆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗತ್ಯಂತ ಸುಗಮ ॥194

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರವಚನವು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದು । ಅಥವಾ ಅನೇಕ ವೇದಗಳ ನೋಡಿದ್ದು ।
ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಾರ್ಥವ ಗ್ರಹಿಸುವ ಬುದ್ದಿಯದು । ಗ್ರಂಥಾವಲೋಕನ ಬಹುಶ್ರುತತೆಯದು ॥ 195

ಶಬ್ದಗಳಿಂದಾಗುವದು ಶಬ್ದಜ್ಞಾನ । ಅದರಿಂದಾದಿತೇ ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ।
ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅತಿ ವಿವೇಕ ಸಂಪನ್ನ । ವಸ್ತು ಅವಶಾಧೀನವೆಂದಿಗೂ ಅಲ್ಲ ॥ 196

ಶ್ರುತಿಗಳು ದೊಡ್ಡ ಆಶೆ ತೋರುವವು । ಆದರೆ ಲಭಿಸದೆ ವಸ್ತುವಿನ ಇರವು ।
ಉಳಿದವಲ್ಲೆ ಹೀಗಿದೆ ವಸ್ತುವಿನ ವೈಭವವು ।ಬುದ್ಧಿಯ ಓಟ ನಿಲ್ಲುವದಲ್ಲಿಯೇ ॥ 197

ಷಡ್ದರ್ಶನಗಳೂ ದಣಿದು । ಇನ್ನೂ ವಾದವಿವಾದವೇ ನಡೆದಿದ್ದು ।
ಆತ್ಮವಸ್ತು ಅಲ್ಲೇ ಉಳಿದು । ಅದು ಶಬ್ದಗಳತೆಗೆಂದೂ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ॥ 198

ಆಗಿ ಹೋದರು ದೊಡ್ಡ ಶಬ್ದ ಪಂಡಿತ । ವಸ್ತು ಸೂರ್ಯದೆದುರು ಅವುಖದ್ಯೋತ ।
ಒಮ್ಮೆ ಆದರೆ ವಸ್ತು ಪ್ರಾಪ್ತ । ಶಬ್ದಜಾಲದಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವುದು ॥ 199

ಜಗದಲಿ ರಾತ್ರಿಯ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ । ಕೆಲಸಸಾಗುವವು ದೀಪ ಪ್ರಕಾಶದಲಿ ।
ಅದೇ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಲಿ । ಆಗ ದೀಪವನ್ನಾರು ಕೇಳುವರು ॥ 200

ಮಾತಿನ ವಿಷಯವೇ ಅದಲ್ಲದಿರಲು । ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಅದು ಉಪದೇಶ್ಯವಾಗಲು ।
ಅದಕೆ ಇರಬೇಕು ವಕ್ತೃವಿನೊಳು । ಅಜ್ಞಾನ ನಿರಸನದ ಧ್ಯೇಯ ಮಾತ್ರ ॥ 201

ಒಂದು ಅಸ್ತಿತ್ವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಉಪಸನ । ಅದರಿಂದ ಆತ್ಮನಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನ ।
ಮಾಡುವ ನಿಜ ತತ್ವ ಪ್ರಕಾಶನ । ಉಪಲಬ್ಧಮಾನವಾಗುವುದು ಉಪಾಸಕನಿಗೆ ॥202

ಆತ್ಮದಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ಧ್ಯಾನ । ಎರಡರಲ್ಲೂ ಅಭೇಧ ಅನುಸಂಧಾನ ।
ಈ ರೀತಿ ಮಾಡಲು ಉಪಾಸನ । ಉಪಾಸಕನಿಗಾತ್ಮ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗುವುದು ॥ 203

ಅದಕಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ಸಾಧನ । ಅದರಿಂದಲೇ ಆಗಬೇಕು ಪ್ರಸನ್ನ ।
ಸಾಧಕನ ಕಂಡು ಆತ್ಮ ಪ್ರವಣ । ಆತ್ಮ ತಾನೇ ಅವನಿಗೆ ಕೃಪೆ ಮಾಡುವುದು ॥ 204

ವಿಷಯಸಮಾಪ್ತಿಯಾಗಿದಾಗ ವಕ್ತಾರನು ಶ್ರೋತೃಗಳಿಗೆ ಸದೈವ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವನು ।
ಶ್ರವಣ ಶ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳುವನು । ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವಿದು ಎಲ್ಲೆಡೆ ॥ 205

ಈ ಸಚ್ಚರಿತದ್ದು ಹಾಗಲ್ಲ । ಇದರ ಕರ್ತೃತ್ವ ನನ್ನದಲ್ಲ ।
ಸ್ವಂತ ಸಾಯಿಯೇ ಬರೆಯಿಸುತಿರುವವರೆಲ್ಲ । ನನ್ನ ಕೈಗೆ ಲೆಕ್ಕಣಿಕೆಯನಿತ್ತು ॥ 206

ಅದಕೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ನಾನಲ್ಲ । ನನಗಾಗಿ ಯಾರೂ ದಣಿದಿಲ್ಲ ।
ಅದಕೆ ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಲು ಶ್ರೋತೃಗಳ । ಕರ್ತೃತ್ವದ ಭಾರ ಬರುವುದು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ॥ 207

ಅದರಿಂದ ನನಗಿಲ್ಲ ಭೂಷಣ । ಅಥವಾ ಬರದೆನಗೆ ದೂಷಣ ।
ಎಲ್ಲಿ ಇದಕೆಲ್ಲ ಸಂಪೂರ್ಣ । ಸಾಯಿಯೇ ಕರ್ತೃರಿರುವಾಗ ॥ 208

ಸಾಯಿಯ ಆಜ್ಞೆಯಂತೆ ನಡೆದು । ಅವರು ಹೇಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ।
ಅದರಂತೆಯೇ ಬರೆದದ್ದು । ಅಜ್ಞಾನವಿವೇಚನೆಯ ಶ್ರವಣಾರ್ಥವಾಗಿ ॥ 209

ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಲು ನಿಜ ವೈಭವ । ತಮ್ಮ ಪ್ರತಾಪ ತಮ್ಮ ಗೌರವ ।
ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಮೇವ । ವಿಕ್ಷಯಾರ್ಥವ ಗುರುದೇವ ಪ್ರಕಾಶಿಸಿರುವ ॥ 210

ಈ ಗ್ರಂಥವು ದೂಷಿಸಿದವನು । ಮತ್ತು ಈ ಗ್ರಂಥವು ಭೂಷಣವೆನಿಸಿದವನು ।
ವಂದಿಸುವೆ ನಾನವರಿಬ್ಬರನೂ । ನಿಜ ನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪರೆಂದು ॥ 211

ಭಕ್ತರ ನಿಜಹಿತವನನುಲಕ್ಷಿಸಿ। ತಾವೇ ನಿಜದ ಚಿಂತೆಯ ರಚಿಸಿ ।
ಶ್ರೀ ಸಾಯಿ ಕಥೆ ಬರೆಯಿಸಿ । ಹೇಮಾಡನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ॥ 212

ಯಾರು ಶರೀರವ ಹೊಂದಿದ್ದು । ಕೇವಲ ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಕ್ಕೆಂದು ।
ಕುತರ್ಕ ದುರಾಗ್ರಹವ ಖಂಡಿಸಲೆಂದು । ಲೋಕಸಂಗ್ರಹವ ರಕ್ಷಿಸಲು ॥ 213

ಆದಕೆ ಹೇಮಾಡ ಅವರ ಚರಣದಲಿ । ನಮಿಸುವ ಅನನ್ಯ ಭಾವದಲಿ ।
ಮುಂದಿನ ರಸಭರಿತ ಕಥೆಗಳಲಿ । ಶ್ರೋತೃಗಳು ಚಿತ್ತವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಲೆಂದು ॥ 214

ಭಕ್ತ ಹೇಮಾಡಪಂತ ವಿರಚಿತೆ । ಯಥಾಮತಿ ಲಲಿತಾನುವಾದೀತೇ
ಶ್ರೀ ಸಾಯಿ ಸಮರ್ಥ ಸಚ್ಚರಿತೇ । ಅಜ್ಞಾನ ನಿರಸನಂ ನಾಮ ಪಂಚಾಶತ್ತಮೋಧ್ಯಾಯಃ ಸಂಪೂರ್ಣ॥

ಶ್ರೀ ಸಾಯಿ ಸದ್ಗುರು ಸಾಯಿ ನಾಥಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಶುಭಂ ಭವತು॥